

**SIKÁTORI HULLADÉKLERAKÓ KÖRNYEZETÉNEK
BIOMONITORING - KOMPLEX ÉLŐVILÁG
VIZSGÁLATA**

KÖZÉRTHETŐ ÖSSZEFOGLALÓ

Győr

2008

A Sikátori hulladéklerakó környezetének biomonitoring - komplex élővilág vizsgálata a Sikátor határában lévő hulladéktelep és környékének botanikai-zoológiai felmérési eredményeit, ill. az eredmények kapcsán kialakított szakértői véleményt tartalmazza.

A hulladéklerakó telep jelenleg nem üzemel, ugyanakkor, mint a Győr Nagytérségi Hulladékgazdálkodási Program része, átrakó állomásként fogják a továbbiakban hasznosítani. Az felmérése a telep eddigi tevékenysége által az élővilágra gyakorolt hatását mutatja meg. A telep a jövőbeni „új tevékenységi körének” a környezetére és annak élővilágára gyakorolt hatása pontosan kimutatható lesz és nyer értelmet az élővilág monitorozása. A Hulladékgazdálkodási Program többi hulladékfeldolgozó létesítményének élővilágra irányuló felméréseit összehangba hozva, akár a teljes létesítmény komplexumok, élővilágra gyakorolt hatását kimutathatjuk. Ezen adatok szembe állíthatók lesznek a ma már korszerűnek nem mondható, hagyományos hulladékgazdálkodási formákat őrző telepek, élővilágra gyakorolt hatásaival. Az ilyen irányú vizsgálat hazánkban egyedülálló és Európa szerte is újító munkának számít.

A vizsgált területhez legközelebb eső nagyvárostól, Győr központjától 31 km-re, DK-re található.

Megközelítése földúton több irányból lehetséges, de burkolt és részben murvás úton úton Sikátor település felől lehetséges. A vizsgált területet gyalogosan lehet bejárni.

A vizsgált terület egy felhagyott anyagnyerőhely rekultívalatlan gödre, amelyet már évtizedek óta hulladéklerakóként hasznosítanak. A vizsgált terület magába foglalja a hulladéklerakót és kb. 500 m-es távolságban a környező területet is. A jelenlegi határai valamennyi irányból mezőgazdasági területek ill. a földutak mentén spontán megtelepedett, változó záródású, akácos kisebb-nagyobb természetes erdőfoltokkal.

A hulladéklerakó közepontjától legközelebb lévő épület, a Vecsenyusztai-majorság DK-re, a telekhatártól légvonalban 1500 méterre van. A többi irányban 2000 m-es távolságon belül lakott épület nem található. Sikátor, Lázi és Bakonybánk legszélső lakott épületei nagyjából azonos távolságra, cca. 2200 m-re találhatók.

A vizsgált területen országos szintű ill. helyi természetvédelmi védettség alatt álló és védelemre tervezett terület nem található.

A terület felmérésére 2008 májusától-szeptemberéig került sor. A felmérés során csak bizonyos környezeti tényezőkre koncentráltunk és nem vizsgáltuk meg a környék összes hatóképességű minősíthető tényezőjét.

A felmérés alapvető információt szolgáltatott a vizsgált terület növényzetéről, állatvilágáról és egyéb természeti értékeiről. A tanulmány egyes fejezetei tartalmazzák a megfigyelt védett és ritka növény- és állatfajokra (állománynagyság stb.), természetvédelmi szempontból fontos és érdekes növénytársulásokra vonatkozó adatokat (kiterjedés, állapot stb.). Az értékeléshez a makrovegetáció összetételének felmérését, a habituálisan elkülönülő növényállományok (élőhelyek), növénytársulások azonosítását, számbavételét végeztük el. A botanikai-zoológiai felmérések pontszerű és alkalmi mintavételezéssel történtek.

A telep környezetében található élővilág megismeréséhez az általánosan elfogadott, monitorozásra alkalmas csoportokat, illetve az alapadatokat szolgáltató szervezetek vizsgálatát végeztük el. Egy terület élővilágának komplex megismeréséhez mindig a botanikai vizsgálatok adják az alapot. Ezen túl a növény csoportok közül a mohák, zuzmók felmérését kell elvégezni, mely csoportok kiváló indikátorai lehetnek az egyes élőhelyeknek. Az állatok

között is több indikátor csoportot találunk. Mi két talajlakó szervezetet vizsgáltunk meg: a pókokat és a futóbogarakat. Részletesen feltártuk a terület egyenesszárnyú állományát is. A terepbejárások során további csoportokra irányuló megfigyeléseket tettünk: kétéltűek, hüllők, és madarak.

Az általunk vizsgált indikátor szervezetek

- Hajtásos növények referenciacsoportként való alkalmazásának indokoltsága
- Zuzmók, mohák referenciacsoportként való alkalmazásának indokoltsága
- A pókok referenciacsoportként való alkalmazásának indokoltsága
- A futóbogarak referenciacsoportként való alkalmazásának indokoltsága
- Az egyenesszárnyúak referenciacsoportként való alkalmazásának indokoltsága
- A kétéltűek és hüllők referenciacsoportként való alkalmazásának indokoltsága
- A madarak referenciacsoportként való alkalmazásának indokoltsága

Az elvégzett vizsgálatot 2008. tavaszától a 2008. november végéig végeztük el. A vizsgálatokat három szakszban végeztük.

1. A vizsgált terület kijelölése, irodalmazása
2. A terepi munkálatok elvégzése
3. A kapott adatok feldolgozása és kiértékelése

Sikátor település külterületén található vizsgált hulladéklerakó telep jelenleg nem üzemel, a hulladék lerakása megszűnt. A Győr Nagytérségi Hulladékgazdálkodási Társulás megvalósuló programjában átrakó állomásként fog tovább üzemelni.

2008-ban májustól novemberig terepi bejárás során mértük fel botanikai-zoológia és természetvédelmi szempontból a Sikátor település határában lévő hulladéklerakót és környezetét.

A vizsgálatok során nagyszámú biotikai adatot rögzítettünk, amelyeket adatbázisba rendeztük. A kutatásaink (florisztikai-zoológiai, társulástani, konzervációbiológiai stb.) fő célja a jelenlegi állapotok felmérése, értékelése.

Megállapításra került, hogy a vizsgált területen országos, vagy helyi természetvédelmi védettség alatt álló terület, a természetvédelmi törvény (1996. évi LIII. tv.) erejénél fogva védett terület, érték, továbbá európai jelentőségű élőhely (Natura 2000 terület) nem található.

A hulladéklerakó és környezetét végigjárva továbbá megállapítottuk, hogy a vizsgált terület közvetlen és tágabb környezetében az élővilág alkalmazkodott a több évtizedes múltra visszatekintő hulladéklerakáshoz és az egyéb antropogén tevékenységek nyomán visszamaradt másodlagos élőhelyekhez. A későbbikben pedig már nem várható ennél jelentősebb mértékű élőhely romlás.

A létesítmény kis kiterjedésű, a takarással és az „eldugott” helyzeténél fogva nem befolyásolja a tájkaraktert.

Az élővilág 2008. évi felmérésének eredményei, tehát a korábban folytatott tevékenység hatásait tükrözik.

A javasolt további vizsgálatok már a tervezett tevékenység hatásait mutathatják meg.

A hatósági előírásokon felül szükséges lenne, tehát a telep környezetében található zöldterületek vizsgálata az élővilág alakulásának nyomon követése végett. Ezzel, olyan információkhoz juthatunk, melyek közvetett módon segítenek az esetleges szennyeződések, túlságos környezeti terhelések kimutatásában is.

A monitorozás része lehet egy hosszú távú vizsgálat sorozatnak, mely alapján figyelemmel kísérhetjük a telepen zajló tevékenység hosszú távú hatásait az egyéb ellenőrző vizsgálatokkal párhuzamosan.

A monitorozás szempontjából szerencsés, hogy 2008. évben évben sikerült a terület élővilágáról részletes képet kapnunk. Ez által az esetleges további vizsgálatok során, nyomon követhetővé válnak az élővilágban esetlegesen bekövetkező változások.

Szemléletformáló és a **környezeti nevelésben** is felhasználható eredményeket lehetne felmutatni az élővilág megismerésével, folyamatos feltárásával. A hulladéklerakók a lakosság körében nem éppen pozitív megítélés alá esnek.

Az élővilág további felmérése során, olyan adatokhoz, információkhoz juthatunk hozzá, melyek segíthetik a hulladékgazdálkodás elfogadtatását a lakosság körében is.